

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Arkivsak: 24/119
Møtedato/tid: 26.02.2024 kl. 11:00 – 15:00
Møtested: Møterom Kullsjøen, Oppdal rådhus

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Ragnhild Aashaug på telefon 970 40 929, eller e-post: ragnhild.aashaug@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Os, 19.02.2024

Thorvald Storli (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Ragnhild Aashaug
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/24	Innspill til kontrollarbeidet
02/24	Intro om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll - planprosessen med risiko- og vesentlighetsvurdering
03/24	Orientering om kommunedirektørens internkontroll
04/24	Dialogmøte med ordfører
05/24	Kontrollutvalgets årsmelding for 2023
06/24	Opplæring av kontrollutvalget - 26.02.2024
07/24	Referatsaker
08/24	Godkjenning av møteprotokoll

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

01/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/119 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Gruppeoppgave fra regionsamling

Trafikklysmodellen

FKTs fagkonferanse 4. - 5. juni 2024 og årsmøte 4. juni 2024

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak.

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Endring av møtedato eller lignende
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

Saker til møtet

- Informasjon fra sekretariatet om innholdet på regionsamling på Røros den 15.januar.
- Gruppeoppgaven og trafikklysmodellen som det ble jobbet med på regionsamlingen er lagt med som vedlegg. Sekretariatet ber om at utvalget diskuterer gruppeoppgaven som et grunnlag for det påfølgende dialogmøtet med ordfører.
- Oppsummering etter kontrollutvalgskonferansen på Gardermoen ved deltakerne.
- Invitasjon til Forum for kontroll og tilsyn (FKT) fagkonferanse og årsmøte 2024 er lagt med som vedlegg til saken.

Saken legges frem uten forslag til vedtak. Kontrollutvalget må vurdere om det er noe de ønsker å gå videre med, og om det er ønskelig å gjøre vedtak i saken.

Gruppeoppgave

- Hvordan samhandle med de andre aktørene i egenkontrollen?
 - Hva har vi hørt i dag, og hva betyr det for vårt arbeid?
 - Hvordan samhandle med kommunestyret – hvem av oss sitter i kommunestyret og kan «kjenne temperaturen» – og orientere de andre?
- Hva er målet for arbeidet i vårt kontrollutvalg – og hvordan kommer vi dit?
 - Er det noe vi vil prioritere?
 - Skal vi ha «kjøreregler» for hvordan vi håndterer henvendelser, medieoppslag og lignende?
 - Hvordan bruker vi verktøykassen vår? (bedriftsbesøk, undersøkelser, orienteringer osv.)

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?			
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?			
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?			
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?			
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?			
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?			
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?			
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?			
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?			
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?			
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?			
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?			

Kilder:

- *Henvelender til besvæ – eller begjær?* Artikkell i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvelender til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Velkommen til FKTs fagkonferanse 2024 som
arrangeres på Quality Airport Hotel, Gardermoen
4.– 5. juni.

Program:

Kontrollutvalget – roller og samspill

Mange er ferske i kontrollutvalget og de trenger kunnskap om utvalgets rolle og hvordan utvalget skal opptre i samspill med andre aktører som har ansvar for kontroll i kommunene. Vi inviterer representanter fra både kontrollutvalg og revisjon, ordfører og kommunedirektør til samtale og refleksjon rundt tema «Kontrollutvalget – roller og samspill».

Habilitet og tillit

Høsten 2023 har nyhetsbildet vært preget av ulike habilitetssaker og spørsmål om innsideinformasjon. Hvordan påvirkes tilliten til politikerne av dette? Er det grunn til å se nærmere på tilsvarende problemstillinger i lokalpolitikken?

Henvendelser og varsling

Kontrollutvalget kan erfare å ta imot henvendelser om mer eller mindre konkrete kritikkverdige forhold. Hvordan skal kontrollutvalget håndtere slike henvendelser? Og hva med varsling – har kontrollutvalget noe med det å gjøre?

Økonomisk bærekraft

Har kommunen din en bærekraftig økonomi? Hvordan kan kontrollutvalget finne ut det? Har kontrollutvalget et ansvar her?

Vi vil også vise fram gode eksempler på forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vel møtt!

Deltakeravgift: Medlemmer kr. 7 900, andre kr. 8 400

Påmeldingsfrist: 29. april

Årsmøte i Forum for kontroll og tilsyn avholdes 4. juni.

FKTs årsmøte i 2024 blir avholdt 4. juni i forbindelse med fagkonferansen på Quality Airport Hotel, Gardermoen.

Innkallingen blir lagt ut [her](#) og sendt til leder av kontrollutvalget og daglig leder sekretariat.

Det er kun medlemmer som har tale-, forslags- og stemmerett (en stemme per kontrollutvalg eller sekretariat). Medlemmene velger selv hvem som skal være representert på årsmøtet.

Medlemmer som har saker til årsmøtet, eller forslag om vedtektsendringer, må sende disse til sekretariatet innen 6 uker før årsmøtet

Dersom din kommune/ditt sekretariat ikke er medlem i FKT, men ønsker å møte på årsmøtet med stemmerett, må innmelding skje innen 14. dager før årsmøtet

Ønsker du mer informasjon eller medlemskap i FKT? Ta kontakt med sekretariatet.

Leder i valgkomiteen (2023-2024): Jon Jæger Gåsvatn, leder kontrollutvalget i Sarpsborg kommune | jaeger.gaasvatn@sarpsborg.com | Mobil: 913 55 288

Intro om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll - planprosessen med risiko- og vesentlighetsvurdering

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

02/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/191 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar saken til orientering.

Saksopplysninger

Kontroll med kommunens virksomhet kan gjennomføres på ulike måter.

I figuren nedenfor er tiltak som krever lite ressurser fra kontrollutvalgets side, slik som orienteringer fra kommunedirektøren, plassert nederst i trappa.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er to av de viktigste oppgavene for kontrollutvalget. Forvaltningsrevisjon gjennomføres i kommunen og i de selskapene som kommunene har eierinteresser i. Eierskapskontroll innebærer at kommunens eierinteresser i selskap blir kontrollert. For å sikre at kommunestyret velger ut de mest relevante prosjektene, så skal kontrollutvalget utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og en plan for eierskapskontroll i henhold til kommunelovens § 23-3 og 23-4. For å utarbeide gode planer som får frem hvilke områder i kommunen som bør kontrolleres, stiller kommuneloven krav om at det gjennomføres en risiko- og vesentlighetsvurdering av virksomheten til kommunen og i kommunens selskaper.

Sekretariatet har utarbeidet en presentasjon som går gjennom i møtet, slik at utvalget kan få en bedre oversikt over temaet. Presentasjonen omhandler:

- Forskjellen på forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Om krav til risiko- og vesentlighetsvurdering
- Plan for forvaltningsrevisjon
- Plan for eierskapskontroll

Vurdering og konklusjon

Hensikten med saken er å gi kontrollutvalget en liten innføring i de pålagte kontrollformene forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. I dette ligger kravene til forarbeidene som må gjøres frem til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll er vedtatt.

Orientering om kommunedirektørens internkontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

03/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/189 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen om kommunedirektørens internkontroll til orientering.

Saksopplysninger

Kommunedirektøren er ansvarlig for at administrasjonens virksomhet drives i samsvar med lover, forskrifter, overordnede instruksjer, og er gjenstand for betryggende kontroll.

Internkontroll er de systemer og rutiner som kommunedirektøren etablerer for å sikre tilstrekkelig styring, måloppnåelse og regeletterlevelse i kommunen. Dette er hjemlet i kommunelovens § 25-1, og innebærer blant annet å:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Internkontrollen skal være systematisk, risikobasert og tilpasset de konkrete forholdene og behovene i kommunen som helhet og i de ulike delene av kommunens virksomhet. God internkontroll er et ledelsesansvar og det er kommunedirektøren som er ansvarlig for arbeidet. Et godt internkontrollsystemet bør være bygd opp slik at det er:

- Godt formalisert gjennom gode systemer med klar rolle- og ansvarsfordeling
- Basert på risikovurderinger
- Gjennomgående med en god sammenheng mellom internkontroll og øvrig ledelse og styring

Den kommunale egenkontrollen består av kontrollutvalget (som utøver kontrollen på vegne av kommunestyret) og kommunedirektørens internkontroll. Det kommer også frem av kommunelovens §25-1 at kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

KS mener at en god kommunal egenkontroll som er koordinert med statlige tilsyn vil kunne gi økt læring og effektivitet. En god rolleavklaring og et godt samspill mellom kommunestyret, kontrollutvalg, revisjon og kommunedirektøren kan bidra til at egenkontrollen blir et verktøy for å bidra til læring og forbedring der det er størst behov. Det er derfor grunn til at kontrollutvalget blir kjent med hvordan internkontrollsystemet i Oppdal kommune er oppbygd. Kommunedirektør Morten Johan Johansen har takket ja til å komme for å orientere om saken.

Konklusjon

Kommunedirektørens internkontroll er en del av den kommunale egenkontrollen, og hensikten med saken er at kontrollutvalget skal få et inntrykk av om internkontrollen er tillitvekkende og formålstjenlig. Administrasjonen og kontrollutvalget har et felles ansvar for å legge til rette for en god dialog og et godt samspill. Både kontrollutvalget og administrasjonen har som mål å sikre god kvalitet i tjenesteproduksjonen og bidra til læring og forbedring.

Kontrollutvalget kan ta kommunedirektørens informasjonen til orientering dersom det ikke kommer frem forhold under behandlingen av saken som kontrollutvalget ønsker mer informasjon om.

Dialogmøte med ordfører

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

04/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/189 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar dialogen til orientering.

Saksopplysninger

Kommunestyret har det overordnede kontrollansvaret for den kommunale virksomheten. Kontrollutvalget fører den løpende kontrollen med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret. Det krever god samhandling med forståelse for hverandres roller og kunnskap om hvordan kontrollutvalget kan bidra med nyttig styringsinformasjon. I dialogmøtet er hensikten å avklare hvordan kontrollutvalget kan etablere en best mulig samhandling med kommunestyret og ordfører.

Av kontrollutvalgshåndboken går det frem at et godt samarbeid bygger på åpenhet, dialog, tillit, gjensidig informasjon og rolleforståelse. Det kan komme til uttrykk ved at:

- kommunestyret viser interesse for arbeidet
- ordfører møter på kontrollutvalgsmøtene
- kommunestyret gir kontrollutvalget rom for å gi god informasjon om arbeidet utvalget når deres saker er oppe til behandling i kommunestyret
- kommunestyret bruker kontrollutvalget når de ønsker å få kontrollert en sak
- kontrollutvalget sørger for god informasjon om arbeidet utvalget gjør, både generelt og i enkeltsaker som utvalget jobber med
- kontrollutvalgsmedlemmene ikke driver partipolitikk i utvalget
- kontrollutvalgsleder møter i kommunestyret

Som et utgangspunkt for dialogen har sekretariatet utarbeidet noen forslag til spørsmål.

- Rolleforståelse
 - Har kommunestyret innsikt i sitt ansvar for egenkontrollen?
 - Har kommunestyret forventninger til kontrollutvalget som de bør være informert om?
 - Hvordan får kontrollutvalget innsikt i kommunestyrets oppgaver og arbeid?
- Ordførers møte- og talerett i kontrollutvalget
 - Kan det være nyttig at ordfører møter i kontrollutvalgets møter for å styrke samhandlingen?
- Kontrollutvalgsleder sin møterett i kommunestyret
 - Hvordan kan kontrollutvalget få og benytte seg av tilmålt tid i kommunestyret?
- Innspill til kontrollutvalget fra kommunestyret
 - Vet kommunestyret at de kan sende over saker til kontrollutvalget som de ønsker at kontrollutvalget skal vurdere?

Konklusjon

I dialogmøtet er hensikten å avklare hvordan kontrollutvalget kan etablere en best mulig samhandling med kommunestyret og ordfører. Det er i saken trukket frem noen momenter som kan være en ramme for dialogen. I denne saken er det kontrollutvalget styrer dialogen.

Utvalgets medlemmer bør tenke gjennom hva som er relevant for deres rolle som kontrollorgan. Ut fra dialogen i møtet kan det komme frem informasjon som det er ønskelig å fortsette dialogen på. Kontrollutvalget må vurdere om de tar informasjonen til orientering, eller om de ønsker andre alternativer.

Kontrollutvalgets årsmelding for 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

05/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&14

Arkivsaknr 24/192 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til årsmelding 2023 og legger saken frem for kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding 2023 til orientering.

Vedlegg

Årsrapport 2023 Oppdal

Saksopplysninger

Kontrollutvalget utøver kontrollfunksjonen på vegne av kommunestyret og rapporterer løpende til kommunestyret om resultatene av kontrollarbeidet. Rapporteringen skjer blant annet ved oversendelse av årsmelding, samt rapporter fra forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og forenklet etterlevelseskontroll. I tillegg offentliggjøres kontrollutvalgets saker ved at disse publiseres på kontrollutvalgets hjemmeside.

Kontrollutvalgets virksomhet for 2023 er oppsummert i en egen rapport. Formålet er å gi en oversikt over saker som ble behandlet av kontrollutvalget, herunder gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller, orienteringer, uttalelser til årsregnskap mv.

Sekretariat viser til utkast til årsmelding for kontrollutvalgets virksomhet for 2023, se vedlegg.

Vurdering og konklusjon

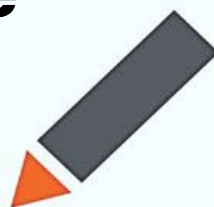
Eventuelle forslag til endringer innarbeides før årsmeldingen oversendes til kommunestyret.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

**Kontrollutvalgets
årsrapport 2023**

**Oppdal
kommune**

1. Innholdsfortegnelse

1.	Innholdsfortegnelse.....	1
2.	Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	2
1.1	Kontrollutvalgets sammensetning 2023.....	2
1.2	Reglement for kontrollutvalget.....	3
1.3	Rammer for utvalgets arbeid	3
1.4	Kontrollutvalgets ressurser.....	4
1.4.1.	Sekretariat.....	4
1.4.2.	Revisjon.....	4
1.4.3.	Økonomi.....	4
3.	Lovpålagte oppgaver.....	5
3.1	Regnskapsrevisjon.....	5
3.2	Forvaltningsrevisjon.....	5
3.3	Eierskapskontroll	5
3.4	Påse-ansvar overfor revisor	6
4.	Annet arbeid i utvalget.....	6
4.1	Møter.....	6
4.2	Samordning av kontroll.....	6
4.3	Saker	6
4.3.1	Orientering fra kommunedirektør	6
4.4	Virksomhetsbesøk	7
4.5	Opplæring og faglig samarbeid	7
5.	Avslutning.....	7
6.	Vedlegg; Sakliste 2023	8

Årsmeldingen omfatter tidsrommet 1.1.2023 til 31.12.2023.
Meldingen gir oversikt over medlemmer og varamedlemmer i kontrollutvalget, møter, opplysning om antall saker, og utvalgets arbeid.

2. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg valgt av kommunestyret¹. Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltning.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning 2023

Gammel valgperiode - frem til 26. oktober 2023

Medlemmer			Varamedlem i henhold til liste
Thorvald Storli	H/AP/MGD	Leder	1.vara Torbjørn G. Mikkelsen 2.vara Erik Skjøtskift
Arnt Nerhoel	H/AP/MGD	Medlem	3.vara Ingrid Sylthe Viken 4.vara Lisbeth Synnes Mellemseter
Monica Flor Inger Lise Toftaker Ola Tor Vagnildhaug	SP/V/KrF/SV SP/V/KrF/SV SP/V/KrF/SV	Nestleder Medlem Medlem	1.vara Bjørg Marit Sæteren 2.vara Magnus Grøtan Heggstad 3.vara Liv Ulvund Bjørgum 4.vara Haftor Skjelstad 5.vara Ingrid Mellem

Kommunestyrets representant(er) i kontrollutvalget var Thorvald Storli.

Ny valgperiode – fra 26. oktober 2023

På konstituerende møte² ble nytt kontrollutvalg for valgperioden 2023-2027 valgt.

Medlemmer			Varamedlemmer i henhold til liste
Thorvald Storli	H	Leder	1.vara:Erik Skjøtskift, H
Torbjørn G. Mikkelsen	Sp	Nestleder	1.vara: Ingrid Sønsterud Myren, Sp
Monica Flor Ola Tor Vagnildhaug Inger Lise Toftaker	Ap KrF V	Medlem Medlem Medlem	1.vara: Frode Haarstad, Ap 2.vara: Arne Opdahl, SV 3.vara: Ingrid Hegdal, KrF

Kommunestyrets representant(er) i kontrollutvalget er Thorvald Storli

¹ Jf. kommuneloven § 23.1

² Sak 129/23 den 26.10.2023

1.2 Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget er vedtatt av kommunestyret³.

Reglement er publisert på utvalgets nettside: konsek.no/kontrollutvalg/oppdal-kommune

Av reglementet fremgår det at kommunestyret har åpnet for at kontrollutvalgets møter kan gjennomføres som fjernmøter. Dette avgjøres av kontrollutvalgets leder.

1.3 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret, og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko og vesentlighetsvurdering, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Vedtak – Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp.
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.
- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utføre kontrollarbeidet på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

Kommunestyret kan be kontrollutvalget utføre konkrete kontrolloppgaver på sine vegne. Dette har kommunestyret ikke gjort i 2023.

³ Sak 21/23 den 28.03.2023.

1.4 Kontrollutvalgets ressurser

1.4.1. Sekretariat

Kontrollutvalget har fra 1.januar 2023 sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, der kommunene er en av deltagerne/eierne sammen med 47 andre kommuner og fylkeskommunen.

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom kontrollutvalget og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

1.4.2. Revisjon

Kommunen er medeier i Revisjon Midt-Norge SA. Kommunen har avtale om levering av samtlige revisjonstjenester der.

1.4.3. Økonomi

For å kunne utføre sin lovpålagte kontrollfunksjon på en god måte er det viktig at kontrollutvalget er gitt tilstrekkelig med ressurser.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjettet til kommunestyret⁴. I 2023 fikk kontrollutvalget rammen de ba om.

Kontrollutvalgets regnskap

Arts-gruppe	Tekst	Regnskap 2023	Budsjett 2023
000 – 099	Godtgjørelser og sosiale utgifter	199 108	144 000
100 – 499	Driftsutgifter, kurs og reiser	60 000	61 000
	SUM	259 108	205 000

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester

Art	Tekst	Regnskap 2023	Budsjett 2023
375	Sekretariat og revisjon	1 135 003	1 157 000
	SUM DRIFTUTGIFTER	1 394 111	1 362 000

Utgiftene til sekretariat og revisjon var i 2023 henholdsvis kr. 294 000 og kr 841 003.

⁴ Sak 30/22, 26.09.2022

3. Lovpålagte oppgaver

3.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig regnskapsrevsior i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle områder det arbeides spesielt med.

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap. Kontrollutvalget har uttalt seg om Oppdal kulturhus KF sitt årsregnskap og årsmelding, samt kommunekassens og konsolidert årsregnskap med årsmelding.

Kontrollutvalgets uttalelse er lagt fram for formannskapet og inngikk som beslutningsgrunnlag ved kommunestyrets behandling av regnskapet for 2022.

Kontrollutvalget hadde ingen merknader til Oppdal kulturhus sitt årsregnskap/årsberetning eller kommunekassens og konsolidert årsregnskap/årsberetning for 2022.

3.2 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og kommunens selskaper. Resultatene skal rapporteres til kommunestyret.

I 2023 er det ikke behandlet noen forvaltningsrevisjonsrapport.

En forvaltningsrevisjon om implementering av eldrestrategien 2021-2025 er under arbeid. Formålet er å se om kvalitetsreformen for eldre har begynt å få effekt i Oppdal kommune.

3.3 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivaretatt og at eierstyringen er god. Det er ikke gjennomført noen eierskapskontroller i 2023, men det er gjennomført en oppfølging av eierskapskontrollen fra 2022 om kommunens eierstyring.

Del 1 i eierskapsmeldingen er revidert etter eierskapskontrollen, og er vedtatt i kommunestyret⁵.

⁵ Kommunestyresak 57/23 den 01.06.2023.

3.4 Påse-ansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter.

Når det gjelder forvaltningsrevisjon er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse.

4. Annet arbeid i utvalget

4.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2023 avholdt 5 møter og behandlet 41 saker. 7 av sakene gikk videre til kommunestyret for endelig behandling. En fullstendig oversikt er vedlagt.

4.2 Samordning av kontroll

Statsforvalteren har ansvar for å samordne de statlige tilsynsaktører og samordne statlige tilsyn med den kommunale egenkontrollen (forvaltningsrevisjoner)⁶. Planlagte og gjennomførte tilsyn legges ut i en felles nasjonal tilsynskalender. Kontrollutvalgssekretariatet legger inn bestillinger på forvaltningsrevisjon og gjennomførte rapporter.

Kontrollutvalget opplever det som krevende å få oversikt over resultatet av de statlige tilsynene siden det kan ta opptil 2 år før tilsynsrapporter legges ut på tilsynskalenderen.

4.3 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med gjennom kravene i kommunelovens del 7 (§ 23-1 t.o.m. § 23-7) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

4.3.1 Orientering fra kommunedirektør

Kontrollutvalget kan på eget initiativ be om orienteringer i fra administrasjonen for å ivareta det løpende kontrollansvaret. Kontrollutvalget har benyttet seg av dette flere ganger. Fra administrasjonen har disse møtt og orientert i møte:

- Sak 9/23 Kontrollutvalgets uttalelse om Oppdal kulturhus KF sitt årsregnskap og årsberetning 2022.
- Sak 10/23 Kontrollutvalgets uttalelse om Oppdal kommunes årsregnskaper og årsberetningen for 2022.
- Sak 11/23 Henvendelse til kontrollutvalget om mulige mangler i saksutredningen i kommunestyrets vedtak av sak PS 23/2023 Planprogram - områdereguleringsplan av skiløyper i Gjevilvassdalen.

⁶ Kommuneleven §30-6

- Sak 16/23 Klage på kontrollutvalgets vedtak i sak 11/23.
- Sak 25/23 Forenklet etterlevelsesk kontroll for økonomiforvaltningen.

4.4 Virksomhetsbesøk

Kontrollutvalget har gjennomført et virksomhetsbesøk ved barneverntjenesten⁷. Oppdal kommune har vertskommuneansvaret for dette samarbeidet, og det er bare kontrollutvalget i vertskommunen som kan føre kontroll. Etter henvendelse fra kontrollutvalget i Rennebu ble det gjennomført en orientering om barneverntjenesten hvor kontrollutvalget i Rennebu var invitert.

4.5 Opplæring og faglig samarbeid

Medlemmene i kontrollutvalget har gjennom fjoråret fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid via Konsek Trøndelag, NKRF og Forum for kontroll og tilsyn.

Utvalget har vært representert på Kontrollutvalgskonferansen i regi av NKRF den 1. og 2. februar.

5. Avslutning

Årsrapporten er en oppsummering av årets virksomhet i kontrollutvalget, og utvalgets saker ligger åpent på konsek.no/kontrollutvalg/oppdal-kommune

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til lokaldemokratiet.

Utvalget mener å ha bidratt til dette og vil takke kommunestyret og administrasjonen for samarbeidet.

28.02. februar 2024
Kontrollutvalget

⁷ Sak 12/23 den 02.05.2023

6. Vedlegg; Saksliste 2023

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
27.02.2023	01/23	Evaluering av kontrollutvalgets arbeid
	02/23	Dialogmøte med ordfører
	03/23	Kontrollutvalgets årsmelding for 2022
	04/23	Planlegging av virksomhetsbesøk
	05/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon
	06/23	Referatsaker
	07/23	Eventuelt
	08/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
02.05.2023	09/23	Kontrollutvalgets uttalelse om Oppdal kulturhus KF sitt årsregnskap og årsberetning 2022
	10/23	Kontrollutvalgets uttalelse om Oppdal kommunes årsregnskaper og årsberetningen for 2022
	11/23	Henvendelse til kontrollutvalget om mulige mangler i saksutredningen i kommunestyrets vedtak av sak PS 23/2023
	12/23	Virksomhetsbesøk ved barnevernstjenesten i Oppdal og Rennebu
	13/23	Referatsaker
	14/23	Eventuelt
	15/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
06.06.2023	16/23	Klage på kontrollutvalgets vedtak i sak 11/23
	17/23	Oppfølging av eierskapskontroll - Kommunens eierstyring
	18/23	Oppfølging av kontrollutvalgets evaluering
	19/23	Reglement for kontrollutvalget i Oppdal kommune
	20/23	Referatsaker
	21/23	Eventuelt
	22/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
28.08.2023	23/23	Prosjektplan for forvaltningsrevisjon av eldrestrategien i Oppdal kommune
	24/23	Budsjett for kontrollarbeidet for 2024 med økonomiplan 2025 - 2027
	25/23	Forenklet etterlevelseskontroll for økonomiforvaltningen - regnskapsåret 2022
	26/23	Årsoppgjørsbrev for kommunekassen og konsolidert regnskap 2022
	27/23	Årsoppgjørsbrev Oppdal kulturhus KF for regnskapet for 2022
	28/23	Ny behandling av klage på kontrollutvalget vedtak i sak om henvendelse til kontrollutvalget om mulige mangler i saksutredningen i kommunestyrets vedtak av sak PS 23/2023
	29/23	Referatsaker
	30/23	Eventuelt
	31/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
	32/23	Konsek Trøndelag IKS - kontrollutvalgets sekretariat
11.12.2023	33/23	Kontrollutvalgets rolle og oppgaver
	34/23	Revisjon Midt-Norge SA - presentasjon av kommunens revisjonsselskap
	35/23	Revisjonsstrategi for regnskapsåret 2023
	36/23	Plan for forvaltningsrevisjon - bestilling av risiko og vesentlighetsvurdering
	37/23	Plan for eierskapskontroll - bestilling av risiko og vesentlighetsvurdering
	38/23	Årsplan og møteplan for kontrollutvalget - 2024
	39/23	Referatsaker
	40/23	Innspill til kontrollarbeidet
	41/23	Godkjenning av møteprotokoll fra dagens møte

Opplæring av kontrollutvalget - 26.02.2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

06/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/191 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar orienteringssakene til orientering.

Vedlegg

En lovbestemt fullmakt som kommunestyret ikke kan frata ordfører

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Budsjettvedtaket behøver ikke ha opplysninger om hvordan kuttene skal gjennomføres

Mener svar på lovlighetsklage ikke henger på greip

Riksrevisjonens rapport Rehabilitering i helse og omsorgstjenestene

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som del av sin opplæring:

1. Kan noen andre enn ordføreren være kommunens rettslige representant?
2. Kan politikerne pålegge administrasjonen å være en næringsvennlig ja-kommune?
3. Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?
4. Må budsjettet beskrive hvordan kommunen skal gjennomføre en vedtatt effektivisering?
5. Det er lov å velge kontrollutvalgsleder fra et posisjonsparti, konkluderer flere statsforvaltere.
6. Riksrevisjonens undersøkelse av rehabilitering i helse- og omsorgstjenestene.

Sekretariatet tar en kort gjennomgang av sakene. Kontrollutvalget kan ta sakene til orientering for sitt videre arbeid.

En lovbestemt fullmakt som kommunestyret ikke kan frata ordfører

Kommunal Rapport 04.12.2023, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan noen andre enn ordføreren være kommunens rettslige representant?

SPØRSMÅL: Kommunen ble saksøkt og dømt, men kommunen påanket dommen. I den videre behandlingen av saken i kommunestyret mente opposisjonen at ordfører i for stor grad talte saksøkers sak og ikke ivaretok kommunens interesser godt nok. De la derfor fram et forslag i kommunestyret om at tre andre representanter skulle være kommunens rettslige representant i den videre behandlingen av saken. Det var blant annet avtalt en kommende rettsmekling.

Har kommunestyret anledning til å fatte et slikt vedtak, så lenge det alltid er «kommunen ved ordføreren» som blir stevnet?

SVAR: Dette er et komplisert og vanskelig spørsmål med flere lag.

Utgangspunktet er bestemmelsen i [kommuneloven § 6–1](#) andre avsnitt der det fastslås at «Ordføreren er rettslig representant for kommunen eller fylkeskommunen og underskriver på kommunens eller fylkeskommunens vegne hvis ikke myndigheten er tildelt andre».

Siste del av det siterte – «underskriver på kommunens [...] vegne» – går på evne til å forplikte kommunen ved avtale eller lignende. Det er en bestemmelse om såkalt «rettslig legitimasjon» – det vil si evne til å binde kommunen også der det ikke foreligger noe gyldig kommunalt vedtak i spørsmålet. Dette er i seg selv et vanskelig og til dels usikkert spørsmål, men er ikke problemstillingen her. Det må avgjøres ut fra den forvaltningsrettslige eller kontraktsrettslige ugyldighetslære, avhengig av disposisjonens karakter. Se nærmere om denne problemstillingen mer generelt ved kompetanseoverskridelser, Markus Hoel Lie, *Kommunalrettslig representasjon*, Oslo 2011, og Oddvar Overå i Overå og Bernt, *Kommuneloven 2018 med kommentarer*, Oslo 2019, s. 107–114 (note 3). Spørsmålet ovenfor går derimot på første del av setningen som er sitert; bestemmelsen om at ordfører er «rettslig representant for kommunen», hva dette innebærer, og om ordfører kan fratas denne oppgaven i den aktuelle ankesaken.

Det er her tale om en lovbestemt fullmakt som kommunestyret ikke kan frata ordfører. Denne funksjonen som rettslig representant og den som underskriver på kommunens eller fylkeskommunens vegne, medfører ikke i seg selv noen kompetanse til å treffe vedtak eller inngå bindende avtale.

Å være «rettslig representant» betyr ganske enkelt å være den «som tar imot forkyndelser og meddelelser» i rettssaker ([domstoloven § 191](#) første avsnitt, jf. [tvisteloven § 2–5](#) første avsnitt).

Tvisteloven § 2–5 er det også en bestemmelse om at den som i denne egenskap er stedfortreder – altså her ordføreren – kan «delegere adgangen til å opptre som stedfortreder til en annen person som er tilsatt i rettssubjektet eller tilknyttet den delen av virksomheten som søksmålet gjelder».

Det betyr at ordfører – men bare ordfører selv – kan utpeke en annen person til å opptre på vegne av kommunen i en rettssak. Men dette er da et delegeringsvedtak – en tildeling av fullmakt til å opptre på *vegne av ordføreren* – noe som forutsetter at den som opptre på vegne av kommunen, kan instrueres av ordfører og skal opptre lojalt overfor de signaler denne gir.

Denne lovbestemte kompetansen til å opptre på vegne av kommunen er altså knyttet til rettssaker. Det som skjer i under rettergangen, bestemmer grunnlaget for og rammene for innholdet av rettens avgjørelser, både når det gjelder gjennomføringen av rettssaken og for rettens dom eller kjennelse.

Ordfører eller annen stedfortreder er bundet av og forventes å opptre lojalt overfor kommunestyrets vedtak og signaler, men det vil ikke være mulig å gjøre innsigelser mot utfallet av en rettssak på det grunnlag at ordfører ikke har opptrådt i ønske med kommunestyrets ønsker.

Dette gjelder også der det blir spørsmål om å avslutte rettssaken med et *rettsforlik*, enten etter reglene om mekling i rettsmøte eller kontakt med partene under sakens gang, etter [tvisteloven § 8-2](#), eller som resultat av rettsmekling etter [tvisteloven §§ 8-3 til 8-6, se § 8-5 nr. 6](#).

Ordfører, eller den som opptrer på vegne av hen, kan inngå et bindende rettsforlik som avslutter saken og får samme virkning som en dom, se [§ 19-12](#). Dette gjelder, sies det i forarbeidene til tvisteloven (Ot.prp. nr. 51, 2004–2005 s. 371), også der det er gitt instruks om ikke å inngå forlik, eller å forelegge forliket for øverste ansvarlige organ: «Blir instruks overtrådt, vil det imidlertid ikke hindre at parten blir bundet av forliket».

Under rettssaken forventes ordfører å opptre lojalt overfor kommunestyrevedtaket som nå overprøves rettslig. Men hen er ikke avskåret fra å gi uttrykk for sitt personlige syn på saken under rettssaken, så lenge hen ikke gir inntrykk av å tale på vegne av kommunestyret. Her vil det da være opp til motparten å innkalle vitner eller på andre måter dokumentere avvikende syn på saken og de faktiske forhold.

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Kommunal Rapport, 15.01.2024, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan politikerne pålegge administrasjonen å være en næringsvennlig ja-kommune?

SPØRSMÅL: Et kommunestyre traff følgende vedtak etter et verbalforslag:

For å få mest mulig effektiv saksbehandling, og redusere gebyrtap i dispensasjonssaker innen plan- og byggesak, skal saksbehandlere følge disse prinsippene:

- a) Kommunen skal ha en utviklingsorientert holdning til private og utbyggere
- b) Kommunen skal være en næringsvennlig ja-kommune
- c) I dispensasjonssaker skal administrasjonen der det innstilles på avslag, og der utvalg for plan og miljø ber om det, levere en delt innstilling, slik at det også leveres en argumentasjonsrekke for innvilgelse av søknaden.

Mitt spørsmål er om dette er i tråd med forvaltningsloven og kommuneloven?

SVAR: Punkt a og b er direktiver fra øverste folkevalgte organ til administrasjonen, om hva det skal legges vekt på når den treffer vedtak plan- og bygningssaker eller avgir innstilling til folkevalgt organ i slike. Det er helt legitimt så lenge det er tale om politiske signaler om hva flertallet i kommunestyret og andre folkevalgte organer vil legge vekt på ved valg av alternativer innenfor det rettslige handlingsrommet for kommunalt forvaltningsskjønn.

Rent praktisk betyr det at de folkevalgte krever at de hensyn det her er tale om, blir presentert og vektlagt i saksutredninger om slike spørsmål. Det betyr ikke at disse hensynene skal tillegges avgjørende vekt i alle saksfremlegg fra administrasjonen i alle saker, og at man skal unnlate å presentere eller foreta en skikkelig drøftelse av hensyn som kan tale mot forslag som fremheves som utviklingsorientert og næringslivvennlig.

Administrasjonen har et selvstendig faglig ansvar for å sørge for en mest mulig fullstendig og balansert fremstilling og drøfting av de hensynene som måtte stå mot hverandre, se [kommuneloven § 13-1](#) tredje avsnitt: «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet», som gjelder tilsvarende for kommune- eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform, [jf. § 10-2](#) første avsnitt, andre setning: «Bestemmelser om kommunedirektøren gjelder på tilsvarende måte for kommunerådet og fylkesrådet hvis ikke noe annet er bestemt i lov». Dette er uttrykk for det generelle prinsippet som kommer til uttrykk i [forvaltningsloven § 17](#) første setning: «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes».

I dette ligger ikke noe krav om at fremstillingen i saksfremlegget bare skal være en ren beskrivelse av fakta og argumenter for og imot bestemte handlingsalternativer. Det skal også foretas en kritisk, men lojal, gjennomgang av ulike synspunkter, men denne kan - og vil normalt - ende ut en konklusjon som er et forslag eller innstilling om hvilket handlingsalternativ som bør velges.

Dette valget er i siste instans folkestyrets kjerne; de folkevalgte organenes vedtak springer ut av og bygger på en *avveining* av motstående hensyn, der vekten av hvert av disse er et uttrykk for et *politisk* verdivalg, både når det gjelder hva kommunens arealer skal brukes til og hvordan, og hvilke virkemidler som skal anvendes for å oppnå det man ønsker. De rettslige kravene til saksutredning og beslutningsgrunnlag for kommunale vedtak er krav til fullstendige og korrekte *premisser* for innstilling og vedtak i den enkelte sak, ikke til vedtaket som sådant.

De folkevalgte organene kan gi signaler om hvordan de ser på den avveining som skjer ved slike vedtak, og be om administrasjonen legger særlig vekt på disse i sitt saksfremlegg. Dette

er ønsker som administrasjonen da naturlig vil søke å etterkomme, men de verken må eller kan sette skranker for å legge frem motstående hensyn eller forslag som legger avgjørende vekt på slike, hvis administrasjonen mener disse siste bør være avgjørende her.

De folkevalgte kan altså gi *signaler* om forhold de ønsker skal gis særlig oppmerksomhet i saksfremlegg, men kan ikke gi administrasjonen *pålegg* om hvordan saksfremlegget skal se ut. Et pålegg som det som formuleres i punkt c ovenfor, om at administrasjonen skal utarbeide *en alternativ innstilling* hvis det innstilles på avslag på søknad om dispensasjon, vil i denne form være ulovlig og i strid med bestemmelsene om kommunedirektørens eller fylkes- eller kommunerådets ansvar for saksutredning.

Men det er ikke noe krav at et saksfremlegg skal ende opp en i entydig anbefaling om hva slags vedtak som bør treffes. Kommunestyret eller det faglige utvalget vil kunne gi uttrykk for at de forventer at saksfremlegget fra administrasjonen legger vekt på å gi en balansert fremstilling og drøftelse av de ulike alternativene og viser fordeler og ulemper ved disse, uten å kunne ut i bare én mulig konklusjon.

Men bare to frittstående uavhengige saksfremlegg, kanskje utformet som rent advokatmessige innlegg for ulike alternativer - her innvilgelse av eller avslag på - søknad om dispensasjon - vil ikke være forsvarlig saksbehandling. Det er administrasjonens ansvar å foreta en selvstendig *kritisk sammenstilling* av saksfremstilling og argumentasjon til støtte for de ulike vedtakene, slik at de folkevalgte kan få et best mulig grunnlag for å ta stilling til det som her anføres.

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Kommunal Rapport 11.12.2023, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?

SPØRSMÅL: I disse dager pågår budsjettforhandlinger i landets kommuner, og vi hører om problemer med å samle et flertall for vedtak for 2024. Hva gjør man, og hva kan man gjøre, i en slik situasjon?

SVAR: Årsbudsjettet er grunnmuren og rammen for all virksomhet i kommunen eller fylkeskommunen. Når det er vedtatt, er det, sies det i [kommuneloven § 14-5](#), «bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer». I det ligger at det ikke skal brukes mer penger enn det som er bevilget i budsjettet, og ikke til andre formål enn det som er angitt der. Det eneste unntaket er «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta», med andre ord for å oppfylle lovfestede krav til tjenestene eller rettslig bindende kontraktsforpliktelser.

Ved «den endelige avstemningen» ved behandlingen av forslag til årsbudsjett skal det stemmes over hvert enkelt fremsatt forslag som helhet ([kommuneloven §11-9 siste avsnitt](#)). Det betyr at avstemninger under saksbehandlingen over forslag til enkeltposter bare er «prøvevoteringer» for å kartlegge oppslutningen om disse, uten noen rettslig betydning. Det er bare endelig votering over forslag til årsbudsjettet som helhet som teller.

Som alminnelig regel skal vedtak i kommunale organer treffes «med flertallet av de avgitte stemmene». Det betyr at man må votere over de fremsatte forslagene i en sak hver for seg, og hvis ingen av disse får flertall, har man ikke noe vedtak. ([kommuneloven § 11-9, andre avsnitt](#)). Men kommuner og fylkeskommuner har etter [kommuneloven § 14–3](#) første avsnitt plikt til å treffe vedtak om årsbudsjett før årsskiftet, og det er derfor gitt særlige regler om votering om årsbudsjettet i [kommuneloven § 11–9](#).

I første runde votes det på vanlig måte over hvert enkelt av de fremsatte forslagene til årsbudsjett i sin helhet. Men hvis ikke noen av disse får flertall, holdes en ny votering hvor de folkevalgte må velge mellom de to forslagene som fikk størst oppslutning i første omgang. Det er da ikke adgang til stemme imot begge, og heller ikke til å stemme blankt, se [kommuneloven § 8–1](#) siste avsnitt.

Det betyr at det kan bli vedtatt et budsjett som ikke har tilslutning fra et flertall i kommunestyret eller fylkestinget, men som likevel vil være en bindende ramme for virksomheten i kommunen eller fylkeskommunen i året som kommer hvis ikke det senere treffes vedtak om endring av budsjettet etter de samme reglene.

Dette vedtatte budsjettet binder da både administrasjon og folkevalgte, også kommuneråd eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform i hele det kommende år, hvis ikke man klarer å fremskaffe et flertall for endringer som innarbeides i et revidert budsjett.

Budsjettvedtaket behøver ikke ha opplysninger om hvordan kuttene skal gjennomføres

Kommunal Rapport 22.01.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Må budsjettet beskrive hvordan kommunen skal gjennomføre en vedtatt effektivisering?

SPØRSMÅL: Kommunestyret vedtok et budsjett hvor det legges opp til en innsparing på 37,5 millioner kroner gjennom effektivisering av driften. I tillegg skal kommunen spare 17 millioner kroner ved å redusere sykefraværet. Hvis det ikke er beskrevet konkrete tiltak for hvordan disse innsparingene skal skje, er da budsjettet vedtatt i tråd med kommunelovens bestemmelser om realistisk budsjett?

SVAR: Årsbudsjettet er en bindende ramme for kommunens pengebruk i dette året, se [kommunelovens § 14–5](#) første setning. Det handler om regnskapsmessig oppstilling og postering av kommunens inntekter og forbruk i det kommende år. Budsjettvedtaket behøver som alminnelig regel ikke inneholde nærmere opplysninger om hvordan budsjettallene fremkommer, eller hva som rent praktisk skal gjøres. Dette gjelder også der det er tale om å gjennomføre konkrete nedskjæringer av hvor mye som brukes til et formål, som ved «effektivisering av driften», og ved angivelse av tiltak som skal redusere utgiftene til anslagsbevilgninger som merutgifter pga. sykefravær.

Det er et rettslig krav ([§ 14–4 tredje avsnitt](#)) at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige». Det er her kommunestyrets ansvar å foreta en skjønsmessig vurdering av om de forutsetningene som disse anslagene bygger på, er realistiske.

I tillegg har under hele budsjettåret kommunestyret plikt ([§ 14–5 andre avsnitt](#)) til å «endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse». Det er da kommunedirektørens ansvar å foreslå endringer i det løpende budsjettet der man korrigerer disse utgiftspostene slik at det er dekning for de aktuelle utgiftene, ([§ 14–5 tredje avsnitt](#)).

Vedtak om årsbudsjett trenger som alminnelig regel ingen statlig godkjenning. De skal ([§ 14–3 siste avsnitt](#)) bare «sendes departementet [Statsforvalteren] til orientering».

Som alminnelig regel skal Statsforvalteren etter [kommunelovens § 28–3](#) første avsnitt bare «kontrollere lovligheten av vedtak om årsbudsjett» hvis kommunen er innført i Robek.

Tre eller flere medlemmer av kommunestyret kan imidlertid uansett ([kommunelovens § 27–1](#) første avsnitt) kreve at Statsforvalteren «kontrollerer om et vedtak er lovlig». I tillegg kan Statsforvalteren (andre avsnitt) også «på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig».

Ved en slik kontroll vil kommunen kunne bli pålagt å gjøre mer presist rede for hvordan man mener det vil være mulig å oppnå en så stor besparelse som her er angitt ved «effektivisering» og «reduksjon av sykefraværet», jf. [kommuneloven § 27–4](#) om kommunens opplysningsplikt ved lovlighetskontroll.

Hvis Statsforvalteren kommer til at budsjettvedtaket ikke er realistisk, skal dette oppheves, se [kommuneloven § 27–3](#) fjerde avsnitt.

Uten et gyldig budsjettvedtak har kommunen ikke hjemmel til å bruke penger annet enn til dekning av «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta» ([kommuneloven § 14–5](#) første avsnitt, siste setning). Den må derfor så raskt som mulig sørge for å treffe et nytt budsjettvedtak som oppfyller lovens krav om å være «realistisk».

Mener svar på lovlighetsklage ikke henger på greip

Kommunal Rapport 22.01.2023

Det er lov å velge kontrollutvalgsleder fra et posisjonsparti, konkluderer flere statsforvaltere. Bardu-politiker Berit Sandnes Wikstøl (Ap) er kritisk.

12. januar konkluderte Statsforvalteren i Troms og Finnmark med at Ole Helge Engmo (Frp) er lovlig valgt som kontrollutvalgsleder i Bardu. Det til tross for at Frp har inngått et valgteknisk samarbeid med Senterpartiet, som har ordføreren.

Statsforvalteren begrunner vedtaket med at Frp og Senterpartiet stilte separate lister ved valget. Derfor er ikke Engmo en del av samme «gruppe» som ordførerpartiet Senterpartiet, konkluderer Statsforvalteren.

– Selv om det er lovlig, tenker jeg at hensikten bak lovbestemmelsen ikke blir oppfylt. Når noen inngår et valgteknisk samarbeid, så oppfatter jeg at man sitter i posisjon. Hensikten med loven må tydeliggjøres bedre, sier Aps gruppeleder Berit Sandnes Wikstøl i Bardu.

Hun sendte inn lovlighetsklagen sammen med partifellene Roald Linaker og Signe Eline Nordahl Hansen. Avgjørelsen ble først omtalt i [Nye Troms](#).

Skal sikre uavhengighet

Kommuneloven slår klart fast at lederen av kontrollutvalget ikke kan tilhøre samme parti eller samme gruppe som ordføreren. Hensikten med bestemmelsen er at det skal være en viss politisk avstand eller uavhengighet mellom lederen av kontrollutvalget og ordføreren.

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder presiseres det at en typisk gruppe er en by- eller bygdeliste. «I denne sammenhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ (...), kor gruppe og blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti», heter det i begrunnelsen.

– Vi forstår at det ikke er ulovlig, men likevel uhensiktsmessig. Når det ikke er ulovlig, sitter vi kanskje med en lov som ikke fungerer etter hensikten. Det synes vi er beklagelig, sier Wikstøl.

Hun sier at Ap-gruppa i Bardu vil følge nøye med på hvilke saker som *ikke* havner i kontrollutvalget i denne perioden.

Valg av kontrollutvalgsleder

Kommunelovens § 23-1 sier:

«Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren.»

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder om konstituerende møte i kommunestyre og fylkesting og valg til folkevalgte organer står det:

«Leiaren av kontrollutvalet kan ikkje vere medlem av same parti eller same gruppe som ordføraren i kommunen. Grunngevinga for regelen er at det skal vere ei viss grad av politisk avstand eller uavhengigheit mellom ordføraren og leiaren av kontrollutvalet. Uttrykket «gruppe» i § 23-1 andre ledd tyder grupperingar eller lister som er valt inn i kommunestyret, og som ikkje er eit «parti». Ein typisk «gruppe» er ein by- eller bygdeliste. I denne sammenhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ i kapittel 7, kor gruppe òg blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti.»

Flere klager

Like før jul kom Statsforvalteren til samme konklusjon i Nordkapp. Der klagde åtte SV- og Sp-representanter på at kontrollutvalget fikk leder fra Høyre og nestleder fra Ap. Det til tross for at Nordkapp har ordfører fra Ap og varaordfører fra Høyre.

Også der konkluderte Statsforvalteren med at kommunelovens bestemmelse var oppfylt.

– Her sitter Høyre med lederen og Ap med nestlederen og skal kontrollere et flertall i kommunestyret. Et flertall som består av dem selv. Det henger ikke på greip, sier Trudy Engen (SV), én av de åtte som krevde lovlighetskontroll.

Hun sier at selv om Ap og Høyre stilte hver sin liste til kommunevalget, så utgjør de nå det politiske flertallet. Engen sier at forskjellen på tverrpolitisk liste og politisk flertall ikke er veldig stor.

– *Hva tenker du om Statsforvalterens avgjørelse?*

– Jeg kan ikke forstå at det er i tråd med lovens hensikt. Meningen er å forhindre at bukken skal passe på havresekken. Det er det som skjer nå. Jeg synes kommuneloven bør nyanseres på det punktet, sier Engen.

Brøt med egne regler

I Skjervøy ba flere representanter om lovlighetskontroll da flertallet inngikk listesamarbeid med Rødt for å gi ledervervet i kontrollutvalget til Rødt. Klagerne mente vedtaket brøt med norsk sedvane og kommunens eget regelverk, der lederen av kontrollutvalget skal gå til opposisjonen.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark konkluderte med at kommunelovens krav var oppfylt, siden kontrollutvalgslederen ikke var fra samme parti som ordføreren (KrF).

– Det er ikke i strid med noen lov, men det er i strid med kommunens eget regelverk. Vi var litt spent på om Statsforvalteren ville vurdere det. I reglementet for Skjervøy står det klart at opposisjonen skal ha ledervervet i kontrollutvalget, sier Frps gruppeleder Vidar Langeland, én av politikerne bak klagen.

I Kvinesdal var Frps gruppeleder Lill Anita Reppen Egeland skeptisk fordi posisjonen, bestående av KrF/Ap/Sp, fikk både leder- og nestledervervet i kontrollutvalget.

Statsforvalteren i Agder viste til at de tre partiene stilte separate lister. Dermed var det greit at ledervervet gikk til en Sp-er og nestledervervet til en Ap-er, selv om ordfører Per Sverre Kvinlaug er fra KrF.

Statsforvalteren i Agder har nå en annen lovlighetsklage med samme tema til behandling. I Iveland har representanter fra KrF og Sp klaget på at Lars Arnfinn Flatelid (Frp) er blitt leder av kontrollutvalget, trass i at Høyre, Ap og Frp sammen utgjør posisjonen.

Riksrevisjonens rapport «Rehabilitering i helse- og omsorgstjenestene»

Offentliggjort 15.02.2024

Nesten ingenting har blitt bedre siden Riksrevisjonen undersøkte rehabilitering i 2012. Tiltakene har ikke gitt resultater og den nye undersøkelsen viser at hele seks av syv kommuner mangler lovpålagt kompetanse på området.

Det er kritikkverdig at Helse- og omsorgsdepartementet ikke har iverksatt tilstrekkelige tiltak for å sørge for at pasienter får de rehabiliteringstjenestene de har behov for, skriver Riksrevisjonen i sin vurdering.

Kort bakgrunn

- Hvert år får rundt 100 000 personer rehabiliteringstjenester på grunn av fysisk sykdom. Både akutte hendelser, som ulykker og slag, og kroniske lidelser, er årsaken.
- Målet med rehabilitering er at pasienten skal oppnå så mye selvstendighet, deltakelse og livskvalitet som mulig. Pasientens behov skal avgjøre hvilken hjelp som gis.
- Ansvaret er delt mellom den kommunale helsetjenesten, sykehusene og private aktører.
- Sist Riksrevisjonen undersøkte rehabilitering var i 2012. Da avdekket vi store mangler.
- Nå har vi undersøkt perioden 2020 til 2023.

Les konklusjoner og anbefalinger [her](#)

Les selve rapporten [her](#)

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

07/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/119 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Melding om politisk vedtak - Budsjett 2024 for Kontrollutvalget

Rapportering 2023 - Oppdal

Finansielle måltall - vedtatt av kommunestyret 28.1.21

Saksprotokoll kommunestyret sa 2/24 01.02.2024

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem i møtet:

1. Kommunestyrets vedtok kontrollutvalgets budsjett den 14.desember. Vedtaket er som utvalgets budsjettforslag.
2. Rapportering fra Revisjon Midt-Norge SA på forbrukte timer til øvrige revisjonstjenester for 2023 og perioden 2020 - 2023. Øvrige revisjonstjenester er timer brukt til alt revisjonsarbeid unntatt regnskapsrevisjon.
Det har blitt brukt færre timer enn det som er disponibelt. Det skyldes i hovedsak en forsinkelse fra bestilling av forvaltningsrevisjon i sak 5/23 den 27.februar til behandling av prosjektplan i sak 23/23 den 28.august.
3. Varsling om tilsyn innen folkehelseloven.
Oppdal er en av flere kommuner som er blitt varslet om tilsyn innen folkehelseloven. Temaet for tilsynet er kommunens systematiske arbeid etter folkehelselovens §§ 5-7 og § 30 med å fremme god psykisk helse hos barn og unge. Tilsynet vil sette fokus på kommunens ansvar for systematisk folkehelsearbeid.
4. Finansielle måltall for økonomiplanperioden 2025 - 2028
Kommuneloven stiller krav til at kommunen skal vedta finansielle måltall som er politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling. Når kontrollutvalget skal behandle kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning vil resultat bli målt opp mot de finansielle måltallene. I kommunestyresak 2/24 den 1.februar vedtok kommunestyret nye finansielle måltall for økonomiplanperioden 2025 - 2028. Det er to saksfremlegg vedlagt saken:
 - a. Vedlegg til saken som viser behandlingen av de finansielle måltallene fra 2021.
 - b. Vedtak for finansielle måltall for økonomiplanperioden 2025 - 2028.
5. Kontrollutvalget har mottatt beskjed fra Revisjon Midt-Norge om at utarbeidelsen av risiko- og vesentlighetsvurderingen ikke er ferdig til møtet den 26.februar.
Vurderingen vil være klar til kontrollutvalgets møte den 8.april. Sekretariatet legger opp til at innspillene som var planlagt på dette møtet kan gjennomføres. Det vil være mulig dersom risiko- og vesentlighetsvurderingen kommer sekretariatet i hende innen medio mars.

Oppdal kommune

Stab og støtte

Deres ref:
Vår ref: 2023/2148 - 32
Dato: 07.01.2024
Org.nr.: 964 983 003

KONSEK TRØNDELAG IKS

Postboks 2564
7735 STEINKJER

Budsjett 2024 - Kontrollutvalget

Kommunestyret vedtok i møte 14.12.23 følgende budsjett for 2024:

1 Oppdal kommune (2024) - År/Periode 2024 1 - 12	07.01.2024
	Budsjett 2024 2024/V:1
Ansvar: 233 Revisjon	
10802 Godtgjørelse formannskap	50.000
10804 Godtgjørelse utvalg	75.000
10808 Tapt arbeidsfortjeneste	20.000
10991 Arbeidsgiveravgift	8.000
11151 Bevertning	7.000
11504 Utgifter til foreleser/kurs	80.000
11602 Reise/diett	10.000
11703 Reiseutg ikke opplysnpl (tog, buss, fly, taxi ol)	1.000
11951 Kontingenter - gebyr	8.000
12717 Revisjonskostnader	867.000
12718 Kontrollutv.sekretariat	309.000
Sum ansvar: 233 Revisjon	1.435.000
T O T A L T	1.435.000

Med hilsen

Elin Johanne Dolmseth
økonomisjef

Dokumentet er elektronisk og sendes derfor uten signatur.

Du kan svare direkte fra din digitale postkasse.

Fra: [Tor Arne Stubbe](#)
Til: [Ragnhild Aashaug](#)
Kopi: [Post](#)
Emne: Rapportering 2023 - Oppdal
Dato: 6. februar 2024 12:07:40
Vedlegg: [image002.png](#)

Rapportering til kontrollutvalget i Oppdal kommune

Kontrollutvalget har ihht leveranseavtale en tilgjengelig timeressurs på 340 timer pr år til risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll i perioden 2020-2023. Timerammen inkluderer reiser, møter osv.

I 2023 har RMN blant annet utført følgende:

- FR: Eldrestrategien

Timeforbruk 2023: 185,66

Timeforbruk 2022: 307,85

Timeforbruk 2021: 254,74

Timeforbruk 2020: 333,62

Gjennomsnittlig timeforbruk i perioden er på 270,47 timer pr år.

Revisjon Midt-Norge har som ambisjon at kontrollutvalget skal kunne utnytte sin årlige timeressurs mest mulig fleksibelt i perioden 2020-2023. Det vil si at et eventuelt mer-/mindreforbruk av timer søkes utlignet over 4-årsperioden. Mer-/mindreforbruk overføres ikke til neste periode (2024-27).

Med vennlig hilsen

Tor Arne Stubbe

Fagleder forvaltningsrevisjon

M +47 98608070 | [Skype for business](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer
W www.revisjonmidt-norge.no | **M** +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten

Vår saksbehandler
Richard Sandnes

Referanse
RISA/2020/120-2/

Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
Formannskapet	21/3	19.01.2021
Kommunestyret	21/2	28.01.2021

Finansielle måltall

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kommuneloven §14-2 (<https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2018-06-22-83>)

Saksopplysninger

Bakgrunn

Fra 1.1.20 trådte økonomibestemmelsene i ny kommunelov fra 2019 i kraft. I henhold til kommuneloven §14-2 skal kommunestyret selv vedta

- a) økonomiplanen og årsbudsjettet
- b) årsregnskapene og årsberetningene
- c) finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d) regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e) regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

Denne saken handler om finansielle måltall, dvs. punkt c) ovenfor. Med finansielle måltall siktes det til politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling. I følge forarbeidene til ny kommunelov¹ er formålet med finansielle måltall å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid, samt benytte måltallene som en del av beslutningsgrunnlaget i handlingsplan- og budsjettprosessen.

En av endringene fra gammel til ny kommunelov er en generalbestemmelse som fremhever kommunens ansvar for helhetlig og langsiktig økonomiforvaltning. Kommuneloven §14-1 sier at «Kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid». Det er ingen fasit på hva som er en god forvaltning over tid, så det åpnes for bruk av skjønn. I forarbeidene til ny kommunelov kommenteres det at finansielle måltall kan bidra til å øke bevisstheten om langsiktig økonomiforvaltning og dempe fokuset på det enkelte årsbudsjett.

Kommuneloven stiller ingen krav til type finansielle måltall og hvilken verdi de skal ha. I forarbeidene til kommuneloven opplyses det at kommuneloven ikke krever at de finansielle måltallene skal være bindende for handlingsplan og årsbudsjett, men måltallene bør være et verktøy for handlingsplan- og budsjettarbeidet, dvs. lokale handlingsregler for økonomistyringen. Måltallene bør gjenspeile hva som skal til for å oppnå en forsvarlig langsiktig utvikling som også gir en økonomisk handlefrihet for kommende generasjoner.

¹ NOU 2016:4 Ny kommunelov, side 222

Gjeldende finansielle måltall for Oppdal kommune

I gjeldende økonomireglement for Oppdal kommune, sist revidert i K-sak 16/117 den 19.10.2016, er det to kapitler som omtaler finansielle måltall:

«2.1 Hovedtall

Prioriteringene skal skje innenfor en ramme som sikrer langsiktig finansiell balanse og en bærekraftig utvikling i kommuneøkonomien. En bærekraftig økonomi innebærer at man ikke skal kunne etablere et driftsnivå som tærer på kommunens finans- og realkapital. Driftsmarginen skal holde et forsvarlig nivå, slik at man har evne til å fornye kommunens realkapital i takt med endrede behov uten at dette skjer gjennom økning av netto lånegjeld.»

«En netto driftsmargin (netto driftsresultat i prosent av eksterne driftsinntekter) under 3,5% regnes ikke som forsvarlig i et langsiktig perspektiv.»

«2.3.2.2 Del A: Budsjettkommentarer og vedtak

Del A: Budsjettkommentarer og vedtak

De målsetninger og premisser som årsbudsjettet bygger på skal komme tydelig fram. Det skal redegjøres for hvordan de generelle inntektene har blitt kalkulert, og hvilken eventuell usikkerhet som er knyttet til de enkelte inntektskomponentene. På samme måte skal det dokumenteres hvordan kommunens fellesutgifter har blitt beregnet. Utviklingen i finansielle nøkkeltall skal presenteres og kommenteres. Alle avvik i forhold til økonomiplanens forutsetninger og rammer skal forklares.»

Videre ble det i handlingsplanen for 2014-2017 vedtatt noen måltall:

«Det vil være naturlig at driftsmarginen svinger noe fra år til år. For at målsetningen ikke skal virke mot sin hensikt i forhold til en langsiktig økonomiplanlegging, bør man ikke ha som krav at den skal ligge på oversiden for hvert år i planperioden. Dersom gjennomsnittet over de kommende fire årene gir en driftsmargin over 1,5%, anses økonomireglementet som oppfylt. Men samtidig bør man være oppmerksom på hvilken retning man beveger seg i. Dersom man i det siste året i planperioden ikke kan påvise en forsvarlig margin, er det en indikasjon på at man legger opp til større utgiftsvekst enn forsvarlig.»

«Dersom alle løpende inntekter brukes etter hvert, må alle investeringer dekkes med lån. Blir driftsutgiftene enda høyere, tærer man på kommunens kapital. Kommuner som ikke klarer å tilpasse utgiftene til inntektsgrunnlaget kjennetegnes som oftest med negativ netto driftsmargin (netto driftsresultat i prosent av eksterne driftsinntekter), svak likviditet og høyt gjeldsnivå. Kommunen har ikke økonomisk vinning som mål. Det er derfor ikke fornuftig å ha som mål at mest mulig penger skal legges til side. I stedet må man sette finansielle mål som sikrer en bærekraftig utvikling der man ikke sender regningen til etterkommerne.» Tre finansielle måltall ble presentert: Netto driftsmargin 1,5%, lånegjeld i forhold til driftsinntektene 75% og arbeidskapital i forhold til driftsinntektene 25%.²

Forskjellen mellom en netto driftsmargin på 3,5% og 1,5% som fremkommer mellom økonomireglementet og Handlingsplan for 2014-2017 skyldes at regelverket for regnskapsføring før 2014 var slik at momskompensasjon fra investeringer skulle føres som inntekt i driftsregnskapet, mens momskompensasjonen fra investering etter 2014 skal føres i investeringsregnskapet. Denne regelendringen førte til at behovet for å finansiere investeringsutgifter over driften ble redusert.

Anbefalinger gitt i faglitteratur

1. Kommunal økonomisk bærekraft – en kort innføring

Kommunal økonomisk bærekraft (KØB) er et samarbeidsprosjekt mellom Rana kommune, Nord Universitet og Fylkesmannen i Nordland. Prosjektet tar utgangspunkt i KØB-modellen i Rana kommune. KØB ser på økonomiske styringsmodeller for langsiktig utvikling og bærekraft i kommunesektoren. Et grunnleggende KØB premiss er at dagens tjenestetilbud minst er i samsvar med de minimumsstandarder (krav i lover og regler m.m.) som gjelder for kommunen, og kan opprettholdes

² Hentet fra Handlingsplan for 2014-2017, side 19, forfattet av Leidulf Skarbø

over lengre tid, uten vesentlig kvalitetsmessig forringelse i tjenestetilbud, nedbygging av formue, skattemessige eller gjeldsmessige økninger.³

I en artikkel i Kommunal Rapport uttaler prosjektleder for KØB i Rana kommune følgende:

«Etter å ha arbeidet med KØB i mange år, ser vi at både hva som skal inngå av måltall, og nivået ser ut for å være riktig. KØB-modellen har netto driftsresultat på 2 prosent, disposisjonsfond på 8 prosent og gjeldsgrad på 75 prosent av inntektene.

Vi har testet ut ulike økonomiske data og justert nivået på de finansielle måltall som er satt (se ovenfor). Vår konklusjon er at det er lite å tjene på å ta inn andre forhold. Dette gjelder for eksempel finansieringsgrad, overføring til investering, rentekostnad, pensjonsforpliktelser (herunder amortisert premieavvik) osv.»⁴.

I bunn og grunn handler det om at hver generasjon skal betale for sine egne utgifter, uten å overdrevent/unødvendig subsidiere andre eller bli subsidiert selv.

2. Rapport fra Senter for økonomisk forskning (SØF)

SØF har i 2019 levert rapporten «Finansielle måltall og handlingsregler for økonomistyring i storbykommuner». Utgangspunktet for rapporten var å analysere storbykommunenes finansielle måltall og handlingsregler. I rapporten opplyses det at det ikke finnes en omfattende forskningslitteratur om kommunale eller regionale finansielle måltall og handlingsregler. En av konklusjonene i rapporten er slik:

«De mest benyttede måltallene handler om netto driftsresultat, gjeld og disposisjonsfond. Vi har vist at dette også er de mest sentrale økonomiske størrelsene å knytte måltall til, og at netto driftsresultat er det mest sentrale. Måltall om gjeld og disposisjonsfond, samt eventuelle andre måltall tilpasset kommunens behov, kan være viktige virkemidler om å nå målet om netto driftsresultat både i inneværende budsjettår og over tid.»⁵

3. Nøkkeltall bruk av KS

KS legger følgende nøkkeltall til grunn for vurdering av kommuners økonomiske handlefrihet⁶:

Økonomisk handlingsrom – nøkkeltall brukt av KS for vurdering av økonomisk handlefrihet

	Netto lånegjeld korrigeret for ubunde investeringsfond i pst av driftsinntekter	Netto driftsresultat inkl netto bunde avsetninger i pst av driftsinntekter	Disposisjonsfond inkl. regnskapsmessig mer-/mindreforbruk i pst av driftsinntekter
	Over 75 pst av driftsinntekter	Under 1 pst av driftsinntekter	Under 5 pst av driftsinntekter
	65 - 75 pst av driftsinntekter	1 - 2 pst av driftsinntekter	5 - 8 pst av driftsinntekter
	Under 65 pst av driftsinntekter	Over 2 pst av driftsinntekter	8 pst av driftsinntekter

4. Teknisk Beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU)

Teknisk beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi (TBU) har siden høstrapporten 2014 anbefalt at netto driftsmargin for kommunene bør være på 1,75 prosent. Anslaget er et gjennomsnittsmål beregnet ut fra prinsippet om absolutt kommunal formuesbevaring, som innebærer

³ KØB forskningsrapport nr. 1 Handelshøgskolen, Nord universitet av 18.02.18

⁴ <https://www.kommunal-rapport.no/debatt/trenger-vi-en-baerekraftsgodkjenning-av-kommunene/110556/>

⁵ Senter for økonomisk forskning: SØF-rapport nr. 03/19: Finansielle måltall og handlingsregler for økonomistyring i storbykommunene, side 8. <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/forskning-og-utvikling/fou-rapporter/Finansielle-maltall.pdf>

⁶ <https://www.fylkesmannen.no/siteassets/fm-troms-og-finnmark/kommunal-styring/okonomiforum-2019/engdal-s-okonomiske-modeller-fra-ks.pdf>

at realverdien på formuen (dvs. eiendeler som bygninger, bankinnskudd, aksjer, utlån) opprettholdes over tid⁷.

Vurdering

Nedenfor omtales de finansielle måltallene som kommunedirektøren mener bør legges til grunn for Oppdal kommunes handlingsplan- og budsjettarbeid:

- netto driftsmargin (dvs. netto driftsresultat i % av driftsinntektene),
- gjeldsgrad (dvs. langsiktig lånegjeld i % av driftsinntektene) og
- disposisjonsfond i % av driftsinntektene.

De finansielle måltallene foreslås lagt til grunn for Oppdal kommunes handlingsplan- og budsjettarbeid og omfatter ikke driften av Oppdal Kulturhus KF.

A. Netto driftsmargin

Det mest sentrale måltallet for kommunene er og bør være netto driftsresultat. Et positivt netto driftsresultat gjør at man kan finansiere nødvendige investeringer over drift eller bygge opp den finansielle formuen til å håndtere uforutsette økonomiske hendelser i fremtiden.

Forenklet: Skal sikre det økonomiske handlingsrommet over tid.

Netto driftsmargin er benevnelsen på netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Netto driftsresultat finner man ved å trekke alle driftsutgifter og netto finansutgifter fra driftsinntektene. I følge kommunens handlingsplanvedtak i 2013 (Handlingsplan 2014-2017) regnes en netto driftsmargin over 1,5% som forsvarlig i et langsiktig perspektiv.

Netto driftsresultatet og netto driftsmargin beregnes slik (eksempel for å synliggjøre definisjonen):

	Budsjett 2021
Brutto driftsinntekter i alt	596.686.000
<u>Brutto driftsutgifter i alt (inkl. avskrivninger)</u>	<u>-603.128.000</u>
= Brutto driftsresultat	-6.442.000
Netto finansutgifter (renteutgifter og –inntekter, avdrag og utbytte)	-16.947.000
<u>Avskrivninger</u>	<u>+30.626.000</u>
= Netto driftsresultat	7.237.000
Netto driftsmargin ($7.237.000/596.686.000 \cdot 100$)	1,2%

0,1% endring i netto driftsmargin betyr ca. kr. 600.000 i endring på netto driftsresultat (kr. 596.686.000 x 0,1% = 596.686.)

Vi opererer også med et begrep vi kaller *korrigert netto driftsmargin*, hvor det ordinære netto driftsresultatet korrigeres for bruk av og avsetning til enhetsvise disposisjonsfond.

	Budsjett 2021
Netto driftsresultat	7.237.000
<u>+ Netto bruk av enhetsvise disposisjonsfond</u>	<u>+ 2.588.000</u>
= <i>Korrigert netto driftsresultat</i>	=9.825.000
<i>Korrigert netto driftsmargin</i>	1,7%

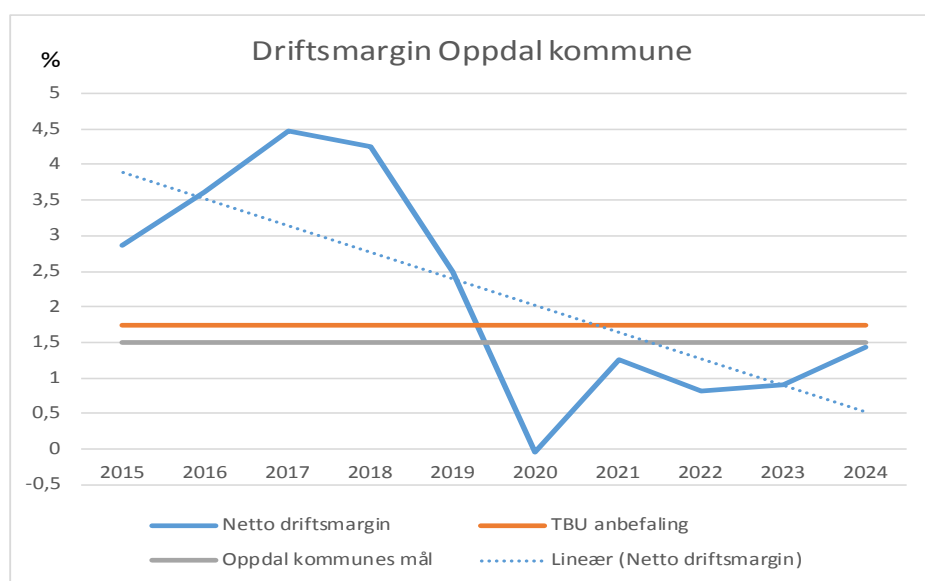
⁷ Menon-publikasjon nr. 74/2017, side 32.

Kommunedirektøren foreslår at vi går bort fra bruk av det finansielle måltallet «korrigert netto driftsmargin», og kun bruker det finansielle måltallet «netto driftsmargin» framover.

Utvikling i Oppdal kommunes netto driftsresultat og netto driftsmargin:

Tall i 1000-kr	Regnskap					Budsjett		Handlingsplan			SUM
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2017-24
Brutto driftsinntekter i alt	546 395	582 441	618 613	632 306	644 853	596 202	596 686	594 506	594 462	594 419	4 872 047
- Brutto driftsutgifter i alt (inkl. avskrivninger)	532 253	561 684	587 932	611 481	645 557	608 556	603 128	599 672	597 703	595 913	4 849 942
Brutto driftsresultat	14 142	20 757	30 681	20 825	-704	-12 354	-6 442	-5 166	-3 241	-1 494	22 105
Netto finansutgifter	-27 372	-28 791	-31 483	-23 999	-14 859	-18 008	-16 947	-20 198	-21 476	-20 174	-167 144
+ Avskrivninger	28 845	29 139	28 373	30 020	31 636	30 152	30 626	30 152	30 152	30 152	241 263
Netto driftsresultat	15 615	21 105	27 571	26 846	16 073	-210	7 237	4 788	5 435	8 484	96 224
Netto driftsmargin	2,86 %	3,62 %	4,46 %	4,25 %	2,49 %	-0,04 %	1,21 %	0,81 %	0,91 %	1,43 %	1,98 %

Utvikling i netto driftsmargin:

Som tabellen og grafen ovenfor viser, så har driftsmarginen de siste fem regnskapsårene vært høyere enn kommunens egne mål, og høyere enn TBUs anbefaling. Imidlertid viser trendlinjen (stiplet linje) en nedadgående trend, og for perioden 2020 – 2024 er planlagt netto driftsmargin 1,10% (her er det ikke tatt hensyn til bruk / avsetning til enhetsvise disposisjonsfond).

B. Gjeldsgrad

Det andre store området som det er knyttet finansielle måltall til er gjeld. Litteratur viser at kommuner har formulert måltall knyttet til gjeldsgrad, egenfinansiering og kapitalkostnader. Her finner vi litt større forskjeller mellom kommunene enn tilfellet med måltallet netto driftsmargin.

Når det gjelder gjeldsdefinisjonene, viser en rapport utarbeidet av Senter for økonomisk forskning (03/19) at alle storbykommuner korrigerer for startlån, bortsett fra Trondheim. Grunnen til at kommunedirektøren ønsker å gjøre som Trondheim kommune og inkludere startlån i beregningene av gjeldsgrad, er at startlånene ikke er uten risiko for kommunen.

§ 1 i Forskrift om startlån definerer startlån slik: «Startlån skal bidra til at personer med langvarige boligfinansieringsproblemer kan skaffe seg en egnet bolig og beholde den». Det er Oppdal kommune som tildeler startlån innenfor en låneramme som fastsettes av kommunestyret. Oppdal kommune tar

opp startlån i Husbanken og saksbehandler tildeler startlån etter søknader fra innbyggere i målgruppen. Målgrupper for startlån er familie med barn, med behov for en stabil bolig raskt, personer som mottar trygd/offentlige ytelser, personer som eier bolig og har gjeldsproblemer og personer med andre utfordringer og behov. Startlån brukes til kjøp av bolig og refinansiering med pant i egen bolig.

Tre av storbykommunene korrigerer for investeringer knyttet til VAR-området (Vann, Avløp, Renovasjon). I tillegg har enkeltkommuner noen andre korrigeringer.

Andel lånegjeld og utviklingen i lånegjeld både historisk og fremover er viktig kunnskap for å kunne styre godt etter handlingsreglene. Høy lånegjeld medfører økte rente- og avdragskostnader, og påvirker dermed netto driftsresultat.

Kommunedirektørens anbefaling vil være at kommunen, sammen med måltall om netto driftsmargin, har et måltall knyttet til gjeldsgrad. Det er hovedsakelig to årsaker til dette. For det første har det vist seg at slike måltall er virkningsfulle i seg selv og er et verktøy for å begrense gjeldsveksten. For det andre er gjeldsbegrensningen et sentralt virkemiddel i å nå kommunens målsetting om netto driftsmargin. En kommunes målsetting for gjeldsgrad på sikt må innrettes slik at det er realistisk at man klarer å betjene gjelden etter betydelige renteøkninger uten å måtte gjøre dramatiske kutt i tjenestetilbudet, eller øke gjelden ytterligere for å kunne fortsette å gjøre nødvendige investeringer.

Forenklet: Måltallet skal sikre at gjeld i størst mulig grad betales av den generasjon som opptar gjelden, og ikke skyves videre til senere generasjoner.

Ved utgangen av år 2000 hadde kommuneforvaltningen en samlet gjeld på drøyt 150 milliarder, og i 2017 hadde gjelden vokst til rundt 600 milliarder kroner. Gjelden tilsvarte 10 prosent av Norges bruttonasjonalprodukt og 67 prosent av kommuneforvaltningens totale inntekter i 2000. 17 år senere var disse andelene på henholdsvis 18 og 113 prosent.⁸

Veksten i kommunenes gjeld må også sees i sammenheng med utviklingen i rentenivået. Gjennomsnittlig rente på kommunenes lån har falt fra nærmere 6 prosent i 2008 til drøyt 1,39 prosent ved utgangen av 2020. Denne utviklingen har ført til at kommunenes renteutgifter målt som andel av totale inntekter har gått noe ned de siste årene, selv om den samlede gjelden har økt.

Det er ikke slik at all gjeld belaster kommunens økonomi med renteutgifter. Startlånene som kommunen tar opp, brukes til å finansiere videre utlån til innbyggere som igjen betaler renter til Oppdal kommune. Andre lån er knyttet til tjenester som brukerne selv betaler for, slik at gebyrer og avgifter fra innbyggerne kan kompensere for en eventuell renteøkning. Dette gjelder i hovedsak vann, avløp og renovasjon (VAR-tjenester) som er ett av de områdene der investeringsveksten i kommunene har vært sterkest. Oppdal kommune tar opp lån med 20 års nedbetaling, mens innbyggerne betaler gebyrer som i hovedsak legger opp til 40 års nedbetaling av lån. Så lenge det er om lag like store investeringer i VAR-sektoren hvert år jevnes dette ut. Pensjonsforpliktelser tas ikke med i beregning av gjeldsgrad.

På kort og mellomlang sikt kan en kommune opprettholde et høyt drifts- og investeringsnivå ved å lånefinansiere alle investeringer. Dersom man i tillegg strekker nedbetalingstiden til det maksimale av hva man har lov til, vil man ikke få synliggjort konsekvensene i den kommende fireårsperioden (handlingsplanperioden). Regningen blir overvæltet på fremtidige kommunestyre og kommende generasjoner.

For å hindre en slik utvikling bør det settes et tak på lånegjelden i forhold til driftsinntektene. Over en kortere periode kan det likevel være fornuftig å ta noen større investeringer som medfører at man kommer over målsetningen. Måltallet bør derfor brukes som en begrensning for lånegjelden ved utgangen av fireårsperioden.⁹

⁸ SSB analyse 2019/07 Kommuneforvaltningens gjeld

⁹ Hentet fra Handlingsplan for 2014-2017 forfattet av Leidulf Skarbø

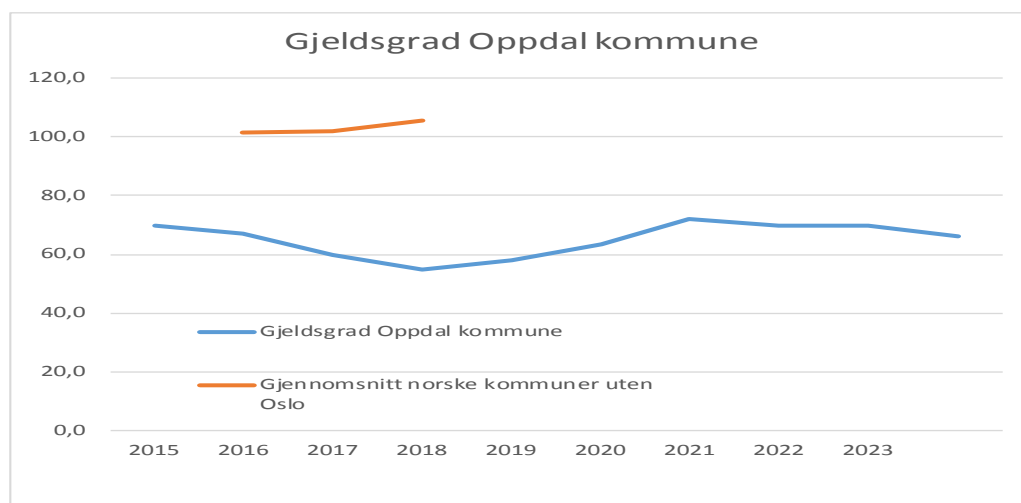
Riksrevisjonen¹⁰ definerer nivået for høy lånegjeld (netto lånegjeld fratrasket startlån og utlån av egne midler, samt ubrukte lånemidler) til 75 prosent av driftsinntektene. Gjeld mellom 65 og 75 prosent defineres som moderat. KS antyder at en gjeldsgrad på over 100 prosent er ugunstig.

Oppdal kommunes gjeldsgrad:

Tall i 1000-kr	Regnskap					Budsjett	Handlingsplan				SUM
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2017-24
Brutto driftsinntekter	546 395	582 441	618 613	632 306	644 853	596 202	594 652	594 506	594 462	594 419	5 998 849
Langsiktig gjeld ex. pensjonsforpliktelser, inkl. selvkostområder	381 696	364 072	371 000	347 330	375 141	400 521	438 257	447 759	436 133	420 866	3 982 775
Gjeldsgrad	69,86 %	62,51 %	59,97 %	54,93 %	58,17 %	67,18 %	73,70 %	75,32 %	73,37 %	70,80 %	66,39 %

Kommunen har over tid hatt en gjeldsgrad på rundt 65%, noe som anses som økonomisk sunt. I handlingsplanperioden 2021-2024 ligger gjeldsgraden i snitt på ca. 73%. For 2021 og 2022 er det budsjettet med opptak av til sammen 38 mill. kr. i lån til bygging av ny brannstasjon. Etter avtale med TBRT (Trøndelag brann- og redningstjeneste) skal Oppdal kommune betale ca. 4 % (som tilsvarer Oppdal kommunes eierandel i TBRT) av lånets rente- og avdragsutgifter. Øvrige 96% av lånekostnadene vil Oppdal kommune få refundert fra TBRT. Om lånet til ny brannstasjon holdes utenfor beregningen av gjeldsgraden, vil gjeldsgraden bli ca. 5%-poeng lavere, dvs. en gjeldsgrad på 68%.

Kommunedirektøren vil foreslå at gjeldsgraden i handlingsplanen 2021-2024 videreføres, dvs. at gjeldsgraden ikke skal være større enn 73% i gjennomsnitt i perioden 2021-2024. For påfølgende år bør det styres mot at gjeldsgraden ikke er større enn 70% i gjennomsnitt i handlingsplanperioden. Et gjennomsnittsnivå vil ta høyde for årlige svingninger. Gjelden beregnes som langsiktig gjeld unntatt pensjonsforpliktelser.

Oppdal kommunes låneutgifter

Regnskapstall i 2015-2019, budsjett-tall 2020-2024. Kostnadene inkluderer også lån til VAR-tjenester.

	Regnskap:					Budsjett	Handlingsplan:			
Tall i 1000-kr	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Renteutgifter	10 246	10 084	8 961	7 997	8 372	9 759	6 169	7 787	8 028	8 204
Avdrag på lån	24 919	27 866	29 041	27 775	18 489	18 978	21 972	24 580	25 681	24 537
	35 165	37 950	38 002	35 772	26 861	28 737	28 141	32 367	33 709	32 741

¹⁰ Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning (Dokument 3:5 2014-2015), side 47

I kommunal økonomi utgiftsføres både renteutgifter og avdrag på lån i driftsregnskapet. Deler av disse midlene binder kapital som kunne vært brukt på direkte tjenesteyting.

C. Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er fond (dvs. sparepenger / «engangspenger») som kan benyttes til å håndtere uforutsette endringer i handlingsplanperioden og i budsjettet, som f.eks. uforutsette utgifter eller svikt i inntekter. Med bruk av disposisjonsfond kan vi kjøpe oss tid til å gjennomføre varige endringer i driftsnivået slik at vi igjen oppnår samsvar mellom årlige inntekter og utgifter.

Disposisjonsfond kan også brukes til (del)finansiering av investeringer. Disposisjonsfond er frie fondsmidler som er kommunens buffer mot uforutsette kostnader eller inntektssvikt. Dersom disposisjonsfondet er tilstrekkelig «stort», kan det benyttes til å skjerme drifts- og investeringsutgifter ved uforutsette økonomiske hendelser slik at investeringsplaner kan gjennomføres uten å ta opp mer lån enn forutsatt i budsjettet og at driftsnivået kan opprettholdes.

Den viktigste argumentasjonen for å ha måltall knyttet til disposisjonsfond er å sørge for å ha en buffer for å håndtere risiko.

Forenklet: Disposisjonsfond skal sikre at vi har muligheter til å møte uforutsette utgifter.

Utdrag fra dagens økonomireglement:

«6.3.2 Driftsenhetsvise disposisjonsfond

For hver enkelt driftsenhet (ansvarsområde i bevilgningssammenheng) opprettes det et disposisjonsfond.

Disposisjonsfondene har til hensikt å gi stimulans til en langsiktig og god forvaltning av bevilgningene gjennom følgende;

- *Ubrukte budsjettmidler blir ikke dratt inn igjen, men avsatt til senere bruk for driftsenheten.*
- *Budsjettoverskridelser blir dekket gjennom bruk av tidligere avsatte midler fra driftsenheten, noe som forhindrer smitteeffekter av budsjettoverskridelser.*

Dersom bevilgningen til et ansvarsområde ved regnskapsavslutning står delvis ubrukt, skal den ubrukte delen kunne avsettes til driftsenhetens disposisjonsfond. Denne adgangen er begrenset av at driftsregnskapet etter gjennomføringen av strykninger i henhold til kapittel 5.3.2 ikke gir et regnskapsmessig underskudd.

Dersom bevilgningen til et ansvarsområde ved regnskapsavslutning er overskredet, skal overskridelsen dekkes gjennom bruk av driftsenhetens disposisjonsfond så langt det er dekning på det aktuelle fondet.

Når en driftsenhets disposisjonsfond når en størrelse av 3% av siste års bevilgning, gis det adgang til at de overskytende fondsmidlene kan anvendes til planlagte engangskostnader.

Rådmannen har fullmakt til å godkjenne slike disponeringer, og til å fatte vedtak om endring av driftsbudsjettet i tråd med den planlagte disponeringen. (Avsnittet endret etter vedtak i k-sak 04/136)»

Disponeringer av disposisjonsfond vil kunne gi et annet bilde av hva som er disposisjonsfondet reelle størrelse. Når vi beregner måltallet knyttet til disposisjonsfond tar vi utgangspunkt i regnskapsført balanseverdi for disposisjonsfondene (dvs. summen av samtlige disposisjonsfond), og tar ikke hensyn til eventuelle disponeringer/føringer som ikke er regnskapsført.

Her følger et enkelt oppsett på hvilke fond som inngår i begrepet disposisjonsfond i denne sammenheng:

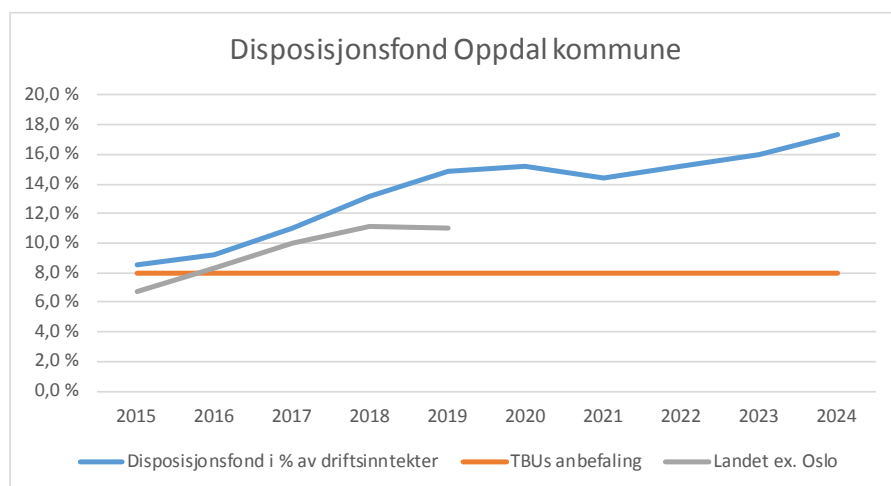
- Generelt disposisjonsfond
- Disposisjonsfond flyktninger
- Disposisjonsfond kapitalformål
- Infrastrukturfondet
- Enhetsvise disposisjonsfond

Dersom disposisjonsfondet ligger på et høyt nivå kan en kommune på kort sikt i prinsippet legge seg på et lavere netto driftsresultat og så bruke disposisjonsfondet til å dekke inn uforutsette utgifter eller sviktende inntekter. Dette er imidlertid kun aktuelt som en kortsiktig tilpasning eller justering. En annen mulig løsning er å selge unna eiendeler og bruke inntektene til å nedbetale gjeld, noe som vil gi lavere årlige rente- og avdragsutgifter.

Kommunens inntekter skal disponeres slik at det gis gode tjenester til kommunens innbyggere. Å bygge opp store disposisjonsfond og reserver bør derfor ikke være et mål i seg selv. Det er likevel fornuftig å ha oppsparte midler på disposisjonsfond som en økonomisk buffer til framtidige tiltak.

Oppdal kommunes disposisjonsfond (summen av alle disposisjonsfond)

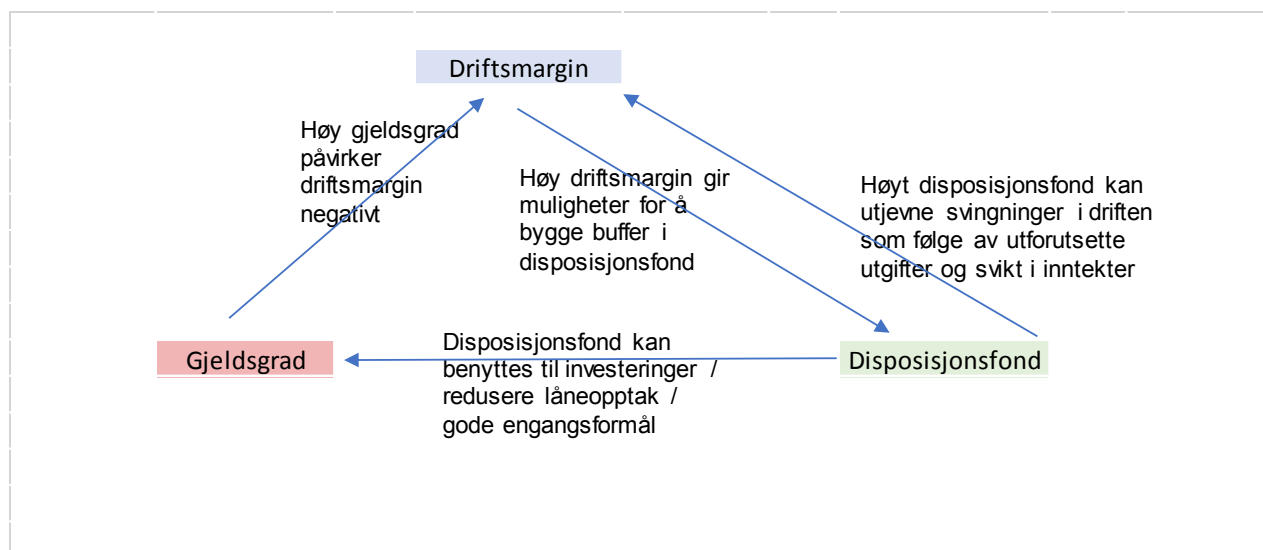
For årene 2018 og 2019 utgjør disposisjonsfond 13,3% og 14,6% av brutto driftsinntekter for Oppdal kommune, mens for landet forøvrig (unntatt Oslo) er 11,1% og 11,0%.

Kommunedirektøren vil foreslå at disposisjonsfond skal utgjøre minst 13% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv (i handlingsplanperioden). Dermed vil det tas høyde for årlige svinger. Ved å legge seg på et slikt nivå vil kommunen være i stand til å bidra med egenkapital ved investeringer, utjevne effekter av større uforutsette utgifter i driften og/eller fall i inntekt til drift uten at tjenestenivået må endres på kort sikt. Det vil gi en trygghet for mottakere av kommunale tjenester og ansatte.

Sammendrag

Her er et forsøk på å vise hvordan de ulike måltall påvirker hverandre:

Kommunedirektørens forslag til finansielle måltall legger opp til å videreføre dagens økonomiske situasjon.

Netto driftsmargin – bærekraft i budsjettet

Netto driftsresultat er basert på forskjellen mellom inntekter og utgifter i budsjettåret. Et stabilt netto driftsresultat over tid kan bidra med egenkapital til investeringer, styrking av likviditeten og som økonomisk buffer for å møte framtidige utfordringer. Det finansielle måltallet som brukes er netto driftsresultat i % av driftsinntektene, benevnt netto driftsmargin. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et nivå på minimum 1,75% årlig. Oppdal kommune har de siste regnskapsår hatt en netto driftsmargin på 2,53%. I handlingsplanen for 2021-2024 er det lagt opp til en gjennomsnittlig netto driftsmargin på 1,1% og en korrigert netto driftsmargin på 1,5%. Kommunedirektøren foreslår at Oppdal kommunes måltall for netto driftsmargin skal være 1,5% i gjennomsnitt i handlingsplanperioden, og at ingen enkeltår i handlingsplanperioden skal ligge med netto driftsmargin under 1,3%. Måltallet benevnt korrigert netto driftsmargin avvikles som finansielt måltall.

Andel lånegjeld – bærekraft i et generasjonsperspektiv

Lånegjelden påvirker handlingsrommet til kommunen betydelig fordi høy gjeld fører til høye driftsutgifter for å dekke renter og avdrag både nå og fremover. Det finansielle måltallet som brukes er størrelsen på lånegjeld i % av driftsinntektene, benevnt gjeldsgrad. Anbefalt nivå er at lånegjelden utgjør mindre enn 65% av driftsinntektene. Oppdal kommune har de siste regnskapsår (2015-19) hatt en gjeldsgrad på 62 %.

Kommunedirektøren foreslår at Oppdal kommunes måltall for gjeldsgrad er at gjeldsgraden ikke skal være større enn 70% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv

Disposisjonsfond - muligheter til å møte uforutsette utgifter og svikt i inntekter

Disposisjonsfond er midler som ikke er bundet opp i tiltak og som er opparbeidet over år (sparepenger). Disposisjonsfond er viktig for å kunne håndtere uforutsette hendelser i handlingsplanperioden og gir tid til å gjennomføre endringer i driften. Det finansielle måltallet som brukes er størrelsen på disposisjonsfondene i % av driftsinntektene. Anbefalt nivå er at disposisjonsfond utgjør minimum 8% av driftsinntektene. Oppdal kommune har de siste regnskapsår (2015-19) hatt disposisjonsfond som utgjør 11,3 % av driftsinntektene.

Kommunedirektøren foreslår at Oppdal kommunes måltall for disposisjonsfond skal utgjøre minst 13% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.

Saksprotokoll i Kommunestyret - 28.01.2021

Behandling

Vedtak

Formannskapets innstilling ble enst. vedtatt.

Vedtaket blir som følger:

1. Netto driftsmargin skal utgjøre minimum 1,5% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. I handlingsplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%.

- 2.Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 73% av driftsinntektene i gjennomsnitt i handlingsplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
- 3.Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond skal utgjøre minimum 13% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
- 4.De finansielle måltallene tas i bruk fra og med behandlingen av handlingsplanen for 2022-2025.
- 5.Kommunens økonomireglement revideres tilsvarende.

Saksprotokoll i Formannskapet - 19.01.2021

Behandling

Innstilling

Kommunedirektørens tilråding ble enst. tiltrådt.

Innstillingen blir som følger:

- 1.Netto driftsmargin skal utgjøre minimum 1,5% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. I handlingsplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%.
- 2.Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 73% av driftsinntektene i gjennomsnitt i handlingsplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
- 3.Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond skal utgjøre minimum 13% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
- 4.De finansielle måltallene tas i bruk fra og med behandlingen av handlingsplanen for 2022-2025.
- 5.Kommunens økonomireglement revideres tilsvarende.

Kommunedirektørens tilråding

Kommunestyret vedtar følgende finansielle måltall for Oppdal kommune:

1. Netto driftsmargin skal utgjøre minimum 1,5% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. I handlingsplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%.
2. Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 73% av driftsinntektene i gjennomsnitt i handlingsplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.

3. Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond skal utgjøre minimum 13% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
4. De finansielle måltallene tas i bruk fra og med behandlingen av handlingsplanen for 2022-2025.
5. Kommunens økonomireglement revideres tilsvarende.

Kommunestyrets behandling av sak 2/2024 i møte 01.02.2024:

Behandling

Formannskapetets forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar følgende finansielle måltall:

- Netto driftsmargin skal utgjøre minimum 1,5% i gjennomsnitt i økonomiplanperioden. I økonomiplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin under 1,3%.
- Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 75% av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden.
- Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond, unntatt disposisjonsfond bærekraftsfond og flyktningefondet, skal utgjøre minimum 12% av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden.

Måltallene tas i bruk fra og med behandlingen av økonomiplanen for 2025-2028.

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan skal oppfylle de finansielle måltallene.

Kommunedirektørens forslag til budsjett skal minimum oppfylle de finansielle måltallene for år 1 i gjeldende økonomiplan. Om kommunestyrets vedtatte økonomiplan og budsjett ikke oppfyller måltallene, skal kommunedirektøren legge fram sak for kommunestyret om revidering av måltallene.

For forslaget stemte 25: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Trond Mesloe (AP), John Lauritzen (Frp), Sigmund Fostad (Frp), Arvid Langseth (H), Eli Dahle (H), Linda Blindheim (H), Solveig Rise Mjøen (H), Heidi Pawlik Carlson (KrF), Arne Rønning (MDG), Heidi Aarsheim Bøe (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Ola Skarsheim (SP), Tore Aasheim (SV), Elisabeth Hals (V), Hans Bøe (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V), Iver Vammervold (V), Odin Sande (V), Åshild Megarden (V)

Dermed er formannskapetets forslag vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret vedtar følgende finansielle måltall:

- Netto driftsmargin skal utgjøre minimum 1,5% i gjennomsnitt i økonomiplanperioden. I økonomiplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin under 1,3%.
- Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 75% av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden.
- Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond, unntatt disposisjonsfond bærekraftsfond og flyktningefondet, skal utgjøre minimum 12% av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden.

Måltallene tas i bruk fra og med behandlingen av økonomiplanen for 2025-2028.

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan skal oppfylle de finansielle måltallene.

Kommunedirektørens forslag til budsjett skal minimum oppfylle de finansielle måltallene for år 1 i gjeldende økonomiplan. Om kommunestyrets vedtatte økonomiplan og budsjett ikke oppfyller måltallene, skal kommunedirektøren legge fram sak for kommunestyret om revidering av måltallene.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

08/24

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/119 - 4

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 26.02.2024, godkjennes.

Saksopplysninger

Møteprotokollen går gjennom i møtet slik at protokollen er i samsvar med kontrollutvalgets oppfatning.

Utvalget oppfordres deretter til å godkjenne møteprotokollen.